

انتشارات دانشگاه لرستان

۱۰۴

پژوهش‌هایی در مورد هنر روایتگری در قصه‌های هزار و یک شب

تألیف: دکتر داوود سلمان‌الشیخ

ترجمه: دکتر علی‌اکبر مرادیان‌قبادی
(عضو هیات علمی گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه لرستان)

سرشناسه	: الشویلی، داوود سلمان،
عنوان و نام پدیدآور	: پژوهش‌هایی در مورد هنر روایتگری در قصه‌های هزار و یک شب / تألیف: داوود سلمان الشویلی، ترجمه: علی‌اکبر مرادیان‌قبادی
مشخصات نشر	: خرم‌آباد، دانشگاه لرستان، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۱۱۵ ص، جدول، نمودار
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۱۷-۴۲-۰
وضعیت فهرستنویسی	: فیپا
یادداشت	: کتاب‌نامه
شناسه افزوده	: مرادیان‌قبادی، علی‌اکبر، ۱۳۵۷
شناسه افزوده	: دانشگاه لرستان
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۵۷۰۴۱ الف ۹ ش ۳۴۸۶ PJA
رده‌بندی دیویی	: ۷۳۳۴/۸۹۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۴۵۰۲۸۵۹

انتشارات دانشگاه لرستان

پژوهش‌هایی در مورد هنر روایتگری در قصه‌های هزار و یک شب

تألیف: دکتر داوود سلمان الشویلی

ترجمه: دکتر علی‌اکبر مرادیان‌قبادی

(عضو هیأت علمی گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه لرستان)

ویراستار ادبی: دکتر قاسم صحرایی

ویراستار علمی: دکتر سید محمود میرزایی‌الحسینی

انتشارات دانشگاه لرستان

شمارگان: ۵۰۰ نسخه، چاپ اول ۱۳۹۵

آمور رایانه‌ای و طرح جلد: علی صفی‌زاده

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۱۷-۴۲-۰

بها: ۱۰۰۰۰۰ ریال

صفحه	عنوان
۹	یادداشت مؤلف
۱۱	مقدمه مترجم
۱۵	فصل اول: ساختار قصه‌های هزار و یک شب
۱۵	تحلیل ساختار فنی قالب
۳۹	خلاصه
۴۱	فصل دوم: تکنیک‌های روایت در هزار و یک شب
۴۱	بررسی تطبیقی قصه‌ی "حاسب‌کریم‌الدین"
۵۱	ارجاعات و حواشی
۵۳	فصل سوم: ساختارشناسی زمان در هزار و یک شب
۵۳	تحلیل ساختار زمانی گفتمان هزار و یک شب

۸۴	ارجاعات و حواشی
۸۷	فصل چهارم: عقده‌ی جودر و رهایی از سیطره‌ی مادر
۸۷	بررسی تحلیلی اسطوره‌ی "جودر" صیاد
۸۷	بخش اول
۹۶	بخش دوم؛ عقده‌های پدر و مادر در اساطیر
۱۰۲	بخش سوم؛ تطبیق
۱۱۳	خلاصه
۱۱۴	حواشی و تعلیقات
۱۱۵	منابع

www.ketab.ir

مقدمه مترجم

در مورد قصه‌های هزار و یک شب باید گفت این مجموعه‌ی داستانی خارق‌العاده و بی‌نظیر، از یک سو، هنر ملای کوناگون مشرق‌زمین از هند و فارس و عرب را در خود جمع کرده و از طرف دیگر، می‌تواند این مجموعه را با وجود این که اصل آن عربی نیست و از زبان‌های هندی و فارسی و دزدان عربی شده و سپس برخی از قصه‌های عربی مربوط به دوره‌های مختلف و به خصوص دوره‌ی عباسی هم در قالب آن ریخته شده است، به عنوان یکی از مهم‌ترین سمبل‌ها و عناصر فرهنگی عرب به شمار آورد؛ چه، این کتاب به سبکی شگرف و موفقیت‌آمیز، فرهنگ، تمدن و تاریخ عرب مطابقت داده شده و عرب‌هایی که آن را نقل کرده‌اند، هر آنچه را که با فرهنگ و باورهای آن‌ها تطبیق و همخوانی نداشته است، زدوده و پیراسته‌اند و به آن سبب اسلامی داده‌اند و عناصر عربی را در آن وارد کرده‌اند؛ لذا خواننده در آن بیش‌تر آثار جاهلانه‌های تمدن، فرهنگ، آداب، رسوم و معارف عربی و اسلامی را می‌بیند تا آداب و رسوم و معارف هندی و ایرانی. این ویرایش، پیرایش، افزایش، کاهش، تطبیق و انسجام آن‌ها به مرور زمان توسط راویان و نقالان متعدد و مختلف و در طی اعصار متمادی انجام گرفته است؛ لذا این کتاب از اصل خویش فاصله‌ی زیادی گرفته و همین باعث به وجود آمدن دیدگاه‌ها و نظریات متفاوتی در مورد آن شده است.

کتاب حاضر پژوهشی ساختارشناسانه درباره‌ی مجموعه‌ی داستانی هزار و یک شب است که داوود سلمان الشویلی از استادان و متخصصان برجسته‌ی ادبیات داستانی آن را تألیف کرده است.

مؤلف در زمینه‌ی داستان‌های کهن صاحب‌نظر و دارای تألیفات برجسته‌ای است. از تألیفات او در این زمینه می‌توان "القصص الشعبي العراقي فی ضوء المنهج المورفولوجی"^۱ و "القصص الشعبي العراقي"^۲ را ذکر کرد. البته کتاب مورد بحث ما "ألف ليلة وليلة وسحر السردية العربية دراسات" (پژوهش‌هایی در مورد هنر روایتگری عرب در قصه‌های هزار و یک شب) از مهم‌ترین این تألیفات به شمار می‌آید؛ به‌خصوص که ادبیات داستانی عرب و به‌ویژه مجموعه‌ی داستانی هزار و یک شب مؤرد غفلت محققان و پژوهشگران قرار گرفته و آن‌طور که شایسته است مورد بررسی و کنکاش قرار نگرفته است. لذا پژوهش مذکور می‌تواند گامی در این راستا باشد و شاید بتواند غبار از چهره‌ی درخشان میراث فرهنگی و تمدنی مشرق‌زمین در این زمینه بزداید.

کتاب "پژوهش‌هایی در مورد هنر روایتگری در قصه‌های هزار و یک شب" در - چهار فصل ارائه می‌شود. خلاصه آن به شرح زیر است:

فصل اول با عنوان "اختار قصه‌های هزار و یک شب" در مورد ساختار و قالب‌های این داستان‌ها و چگونگی پیوند آنها در تشکیل یک مجموعه منسجم بحث می‌کند. فصل دوم با عنوان "تکنیک‌های روایت در هزار و یک شب" شیوه‌ها و تاکتیک‌های روایت داستان‌های این مجموعه را بررسی می‌کند و بحث انواع داستان‌های تو در تو و مهارت قصه‌گویان عوام را در تنوع شیوه‌های روایت آنها پیش می‌کشد.

فصل سوم به تحلیل ریخت‌شناسی زمان در این مجموعه داستانی می‌پردازد و سبک قصه‌گوی عوام را در شرح، تلخیص و حذف حوادث قصه - با توجه به اهمیت و نقش آنها - و نیز پرش به جلو و عقب و ... را در هنگام روایت داستان مورد ارزیابی و بررسی قرار می‌دهد.

اما در فصل چهارم قصه "جودر و تاجر مغربی" را از لحاظ ارائه مفاهیم و دلالت‌های روان‌شناختی - جامعه‌شناختی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و ضمن مقایسه آن با عقده "اودیپس" و "اورستیم" از آن به عنوان "عقده جودر" و طرف مقابل "اسطوره اودیپ" یاد می‌کند. سپس به بیان دلایل و شواهدی می‌پردازد تا نشان دهد که اسطوره

۱. ساختارشناسی قصه‌های عامیانه.

۲. قصه‌های عامیانه عراق.

شرقی از هر لحاظ بر نظایر غربی آن رجحان و برتری دارد و سرانجام با تحلیل رمان "سراب" اثر "نجیب محفوظ" به اثبات ادعاهای خود می‌پردازد و به این نتیجه می‌رسد که برخی از مشکلات و عقده‌های روان‌شناختی - جامعه‌شناختی فقط از طریق اسطوره جودر قابل تحلیل و واکاوی هستند.

وما التوفیق إلا بالله

علی‌اکبر مرادیان‌قبادی

آذرماه ۱۳۹۵

aliakbarmoradian@gmail.com

www.ketab.ir